

Mastitis

Klebsiella

Forekomst

Klebsiella-mastitis forekommer hyppigere i løsdriftstalde end i bindestalde og hyppigere i besætninger med lave tankceller – dvs. under 150.000 celler/ml. Sidstnævnte fordi, det er besætninger med lavt infektionspres, hvor bakterien ikke er i konkurrence med andre yverbakterier.

Klebsiella-mastitis er den type mastitis, der generelt er forbundet med det største ydelsestab og meget ofte dør kørerne.

Klebsiella kan altid relateres til gødningsforurening, og ved PCR-test på tankmælk vil fund af Klebsiella oftest være tegn på udvendig forurening af patterne. Selv lav forekomst af Klebsiella i tankmælk – dvs. Ct-værdier på 35-39,9 – skal vurderes som en risiko.

I nogle besætninger forekommer Klebsiella i 100 pct. af vomprøver og i 50-70 pct. af gødningsprøver på grund af ustabil vomfunktion. En stabil vomfunktion formodes derfor at reducere opformering af Klebsiella i vommen og i gødning.

Traditionelt er Klebsiella-mastitis blevet forbundet med brug af savsmuld. Især vådt, varmt savsmuld fra løvtræ får hurtigt højt indhold af Klebsiella. Der er dog også fundet Klebsiella-mastitis i stalde med sand og i stalde, der bruger fiberfraktion fra gylle.

Symptomer

Klebsiella-mastitis forveksles ofte med E.coli-mastitis.

Klebsiella giver dog i reglen mere alvorlige symptomer. Syg ko, hård kirtel – også efter et døgn, og fortsat feber efter et døgn. En tredjedel og helt op til halvdelen af kører med Klebsiella-mastitis dør trods korrekt og hurtig behandling. Køer, der overlever, bliver ofte golde på den ramte patte eller på alle kirtler og har samtidigt lidt et voldsomt huldtab.

Så ved alle alvorlige mastitistilfælde bør man overveje Klebsiella og sende flere mælkeprøver til verifikation på Eurofins (evt. PCR-undersøgelse på enkeltkirtel) eller underkaste mælkeprøver yderligere undersøgelser i dyrlægens laboratorium.

Klebsiella-mastitis kan også forveksles med mastitis forårsaget af Pseudomonas, Bacillus og alvorlig Stafylokokkus aureus.

Mastitis

Forebyggelse

Klebsiella er en infektion, hvor bakterien kommer ind via pattekanelen, og hurtigt udvikler sig til yverbetændelse. Alle forhold, der nedsætter risikoen for at det sker, vil forhindre nye tilfælde. Derfor kan man først og fremmest forsøge at undgå indhold af Klebsiella i gødningen. Det er ikke endeligt påvist hvordan det gøres, men øget stivelse og nedsat cellevæg i foderblandingen med efterfølgende diarré formodes at spille en afgørende rolle.

Sørg derfor for:

- Rene køer
- Frisk strøelse to gange dagligt
- At brænde eller klippe yverhår
- Skum før malkning
- God reservekapacitet på malkeanlæg, der kan modstå vakuumsvingninger
- Påsætning uden luftindslip
- At undgå afspark ved god forberedelse af køerne
- At undgå køer i negativ energibalance. De er mere modtagelige
- Stabilt vommiljø med god foderomsætning
- At vurdere, om der har været ændringer i fodertildelingen
- At undersøge Selen- og E-vitaminstatus
- At sektionere kronisk inficerede køer

Behandling

Modsat E. coli-mastitis, hvor op mod 90 pct. kommer sig uden behandling, er det ved Klebsiella-mastitis vigtigt at indlede antibiotikabehandling så hurtigt som muligt.

I alle tilfælde, hvor koen er stærkt påvirket, bør koen flyttes til en blød boks og gives smertestillende behandling og væske. Langt de fleste køer er så syge, at der bør tilkaldes dyrlæge til smerte- og væskebehandling i blodåren.

De nuværende J5 vacciner (Startvac® i Danmark) kan give en vis beskyttelse mod død som følge af Klebsiella-mastitis. Men observationerne er baseret på et begrænset antal. I forbindelse med udbrud i besætningen giver brug af J5 vaccination ikke forbedring af de kliniske tilfælde

Læs også SOP for god malkning på:

www.landbrugsinfo.dk/Kvaeg/SOP

Se under 'Malkning'.

